

amely ezt lehetővé tette. Szélsőségesen fogalmazva: a „szabad egyház szabad államban” eszménye helyébe a „fogoly egyház a fogoly államban” állapot léphet.”

A szerző témái minden pedagógust érdekelhetnek: az analfabétizmus csökkentése, a középiskolázottság, állam és egyház a népiskola-politikában, a nemzetiségi kérdés és az egyházak, az új helyzet Trianon után, 1945 után, hitoktatás az ötvenes években, 1956 után, vallásosság a kilencvenes évek három nemzedékében stb.

Imponáló a könyv szakirodalmi bázisa. Tetszetős a kötet külső kivitelezése. Minden kolléga figyelmébe ajánljuk Nagy Péter Tibor munkáját.

Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest, 2000. 320 p.

Dr. NAGY ANDOR
főiskolai tanár
Eszterházy Károly Főiskola
Eger

Összehasonlító pedagógia

A komparatív pedagógia hazai forrásai igen szegényesek. Tanulmányozásra alkalmas összefoglaló, tankönyv jellegű mű megjelenését éppen ezért őszinte elismeréssel kell fogadni. A szerkesztést felvállaló professzor-páros érdemei elvitathatatlanok.

Az előszó közli az olvasóval, hogy az igényes külsővel és belső tartalommal megjelent kötet szerzői az ELTE Neveléstudományi Intézetének munkatársain túl a bécsi, jénai, prágai, oxfordi egyetemek munkatársai, akik „a neveléstudomány, az oktatástudomány és oktatáspolitikai nemzetközi tendenciáival modern koncepcióba és kutatási eredményeibe” nyújtanak betekintést.

A szerkesztők – *dr. Bábosik István–dr. Kárpáti Andrea* – célja: ábraképzés az európai és az Európán túli pedagógiai valóságra.

Közismert a múlt, a rendszerváltozás előtti időszak, amelynek sajátja volt, hogy „vigyázó szemünket” leginkább Moszkvára vetettük. A politikán túli határok, a nyelvi nehézségek is korlátozták a komparatív kutatásokat, vizsgálatokat. A szakmai-tudományos elszigeteltség ugyan jelentősen módosult, különösen a 80-as évektől, de 2002-ig kellett várni, hogy egy összehasonlító pedagógiát tartalmazó munka megszülethessen, tanulmányozható legyen.

A kötet négy nagyobb fejezetből áll, amelyek tartalmilag jól elkülönülnek. Az első rész három tanulmányt közöl korszerű értelmezésben az összehasonlító pedagógia tárgyáról, módszereiről, intézményrendszeréről.

A második fejezet szerzői az oktatáspolitikai nemzetközi perspektívákat mutatják be. Számunkra különösen értékes Falus Iván tanulmánya, amely az Európai Közösség országaiba kalauzol el, ismertetve az ottani pedagógusképzés modelljeit.

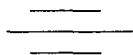
A harmadik fejezet a nevelés nemzetközi tendenciáiról szól. A tudós szerzők írásai az elmélet és a gyakorlat összefüggésében tárják fel újszerű témáikat.

A kötet leggazdagabb fejezete az utolsó, amely a már szinte szlogenné vált élethosszig tartó tanulás, nevelés, művelés, művelődés, önművelés jegyében mutatja be többek között az oktatás jelenét és jövőjét, az oktatáselméletek hatását vagy hatástalanságát a gyakorlatra, az új értékelési kultúrát, az informatikai társadalom iskoláját, az európai integrációs törekvéseket stb.

Az 1997-ben dr. Bábosik István szerkesztésében megjelent *A modern nevelés elmélete* című kiváló munka mintegy folytatását, kiegészítését jelenti e kötet, amely korszerű tartalmával ténylegesen régi hiányt pótol.

A Books in Print BT-nek mint kiadónak köszönet az értékes tartalom igényes formában való megjelentetéséért. Elismerés a szerkesztőknek és a szerzőknek.

Ajánljuk mindazoknak a kötetet, akiket érdekelnek a nevelés és oktatás nemzetközi perspektívái.

DR. FENYVESI ISTVÁN

ny. egyetemi docens

Szeged

Hajzer Lajos: A magyar helynevekből képzett orosz derivátumok szótára

Recenziót frissen megjelent könyvről illik írni. Nézzé el az olvasó, ha vétek ezen arany szabály ellen: bizonyára magam is tehetek róla, ha – már három országban is elismerést aratva – csak nemrég került el hozzám ez a Pécssett megjelent, ízléses külsejű kötet (Pécs, 1998. 148 p.). A kivételt az is mentheti, hogy a folyóirat talán legaktívabb russzista szerzőjéé, aki három évtized alatt éppen három tucatnyi írással vitte e hasábkon előre tanáraink messzebbre pillantását. Itt csupán megemlíthetem a 35 évnyi munkásságát tükröző s több mint 300-ra rúgó publikációinak bibliográfiáját, amely egyelőre csupán kéziratként jutott el hozzám: méltó köntösben ott lenne a helye legalább minden megyei és nyelvészeti könyvtárban.

A helynevek közmondásszerűen a hagyományos szótárírás mostohagyermekai, mert úgy mond, nincs is nyelvi jelentésük stb., ezért a szerkesztők rendszerint a minimumra csökkentik a fölvetett helynevek és képződményeik számát. Pedig a toponimok – ahogy a szerző szellemesen megjegyzi – egy-egy nemzet és nyelv „rendkívüli és meghatalmazott nagyköveteivé” léphetnek elő, amikor pl. a nemzeti történelem olyan (pozitív vagy negatív) tartalmát sűrítik magukba, mint a magyaroknak Mohács vagy Trianon, a franciáknak/németeknek Compiegne, az oroszoknak Borogyino stb.

A szótár nővumát azzal mérhetjük, hogy pl. a *moszkvics*, *kievjlanyin*, *petyerburzsec* típusú ún. katajkonimáknak megfelelő magyar szavak közül a legrészletesebb ilyen szótár